

27. O VOJÁKOVI, SYNU KOVÁŘOVĚ

Za starodávna žil v Praze kovář velice majetný a ten měl dvě děti, jednoho syna a jednu dceru. Syn, když dorostl, dostal se na vojnu. Otec se s ním loučil a prosil ho, aby si na něj vzpomněl, až se mu nejlíp povede.

Za krátký čas oblíbili si ho páni vojenští tak, že se stal tělesným strážníkem císařovým. Byl již devět let ve vojsku, ale na otce svého jako by byl zcela zapomněl. V roce desátém přišel do milosti samého císaře pána, takže se mu nyní tak dobře vedlo, že si ani nepřál lepšího živobytí. Tu obživla v srdci jeho vzpomínka na otce, zastesklo se mu po něm, a hned umínil si, že musí otce svého navštívit. Žádal o propuštění. Císař pán jej nechtěl propustit, neboť ho

měl velice rád; on však prosebně žádal o propuštění, aby staříckého otce svého ještě jednou na tomto světě uviděl. Konečně tedy propustil jej císař pán a řekl jemu:

„Protože jsi byl ve službách svých tak bedlivý a věrný, jdi do konírny mé a vyber si koně, který se ti nejvíce líbí;“ a také peněz mu dal dosti. Osedlal si koně bujného a jel k Praze.

V Praze vyhlídl si hospodu vzácnou a najal si jizbu krásnou, v nížto byly dvě postele. Potom se tázal hospodského, zdali ještě naživě jest starý kovář tak a tak zvaný, toho že by měl rád, aby jeho koňovi přibil podkovu, neboť prý o něm slyšel, že umí nejlíp podkovy přibíjet. Hospodský odpověděl, že toho hodného kováře dobře znal, ten však že již před třemi roky umřel. Měl prý jednoho syna, jemuž měla veliká majetnost otcova připadnouti, o tom však že se neví, je-li živ nebo mrtev. Dcera kovářova dostala prý po otcovi všechnu majetnost, protože nebylo o synovi ani vidu ani slechu; ta však spustila se Pána Boha a ctnosti, promrhala celý zděděný statek a stala se ošklivcem celému městu. Rozkázal host hospodskému, aby nařídil podomkovi, by mu, možno-li, onu osobu přivedl. Stalo se; sluha ji našel, přivedl a dostal od pána dukát. Večeři poručil přistojit na dvou stolích; za prvním stolem jedl sám a za druhý stůl posadil sestru svou, kterou v tom okamžení, kdy k němu do jizby vstoupila, poznal; ona však jej nepoznala.

Po večeři se jí dal poznati, že jest bratr její, a hned počal ji kárati a tupiti, že promrhala celé dědictví po otcovi, on že nyní přišel domů a ničeho nebude mít.

„Co tu mám dělat?“ řekl, „nesmím ani hlavy vystrčit, ani se k tobě hlásit pro hanbu, kterou jsi živobytím svým učinila rodičům v hrobě a mně naživě; nemohu zde ostati, ale musím z otčiny své drahé do širého světa — kam mne oči ponesou.“

Potom v hněvu velikém vstal, svázal sestru provazem, svázanou ji položil na lůžko a bil ji, co síly měl. — Hospodský slyšel křik ten a viděl, kterak host nakládá s přivolanou ženskou, a napomínal jej, aby toho nečinil, že k tomu nemá žádného práva. Host mu vyložil, co a jak je s tou ženskou, požádal jej, aby o tom nikomu nic neřekl, že by se musel hanbiti, že jest bratrem takové zpustlé osoby. Hospodský umkl, příchodí zaplatil, co dlužen byl, dal si koně vyvésti, uvázal sestru na koně a ujel s ní z města v tmavé noci.

Ujížděl až do svítání a od svítání až do noci, kdy přijeli do pustých hor. Byla pak taková tma, že již ani chodníka neviděli. Hodnou chvíli ostali státi, až měsíček vysvitnul a jim ukázal, že mají dvojí cestu před sebou. I řekl bratr: „Sestro, pověz mi, kterou cestou mám jet?“

Sestra odpověděla:

„Ty jsi moudřejší než já, zvol, kterou chceš; já však myslím, abys zvolil ušlepanější.“

Jeli zase dále; v lese byla tma ještě větší, a opět nevěděl, v kterou stranu by se dát měl. — Slezl s koně, vylezl na vysoký dub a ohlížel se na všechny strany, kde by nějakého světla uviděl, aby tam přenocovati mohli. Uhlédl světlo nedaleko,

zavázal kámen do šátku svého a zaměřil v tu stranu, kde byl světlo viděl. Nejeli dlouho a přijeli k jakémusi velikému stavení; byl to velikánský hrad. V hradu tom bylo světlo, a když k němu přijeli, brána se jim otevřela a on vjel do hradu. I konírna byla otevřena a v ní nachystán obrok pro jednoho koně. Zavedl tedy koně svého do konírny, neboť mu již bylo obroku velice potřeby. On sám vedl sestru svou do hradu a vstoupil do veliké otevřené jizby, kde světlo na stole hořelo a pro dvě osoby jídla přistrojena byla. Měl již veliký hlad. I čekal, až by někdo přišel, koho by požádal o večeři a o nocleh. Žádný nešel. Sedl si tedy a nechal si dobře chutnati, i sestře své poručil, aby jedla. Když byli pojedli, přišla do jizby osoba ženská a promluvila k němu:

„Příteli, copak tu chceš? Tyť jsi nešťastný, že jsi do hradu toho přišel. Zde jest čtyřadvacet zbojníků, a ty nevyjdeš odtud živý.“

Voják odpověděl:

„Nechť již je tak nebo tak, jak Pán Bůh dá; ale já se jich nebojím.“

Ženská pravila:

„Že se nebojíš? To se mi líbí, já sama ti budu nápomocna. Jdi spat a ráno, až vstaneš, zkusím tě, jak silný a udatný jsi.“

Ženská odešla z jizby, voják si lehl do lůžka odstlaného a sestra ležela svázaná na zemi. Ráno vstal voják z lůžka svého, umyl a pomodlil se a čekal, až by ženská neznámá k němu přišla.

Za malou chvíli přišla a zavedla jej do sklepů po hradem, kde stála sklenice s nápojem jakýmsi. Ženská mu nalila do malé skleničky a pravila:

„Vypij tuto skleničku a pojď vzhůru, ať zkusím sílu tvou; pohneš-li tam dubem velikým, bude dobře a přemůžeš zbojníky.“

Voják vypil skleničku podanou, vyšel k dubu a zatřepal jím jako mladou osikou.

„Dobře bude,“ zvolala ženská, „tu máš druhou skleničku a zatřep dubem ještě jednou.“

Voják vypil i druhou skleničku a zatřepal stoletým dubem tak silně, že konary dolů padaly. — Ženská radostně pravila:

„Bude z toho něco! Tu máš třetí skleničku: vypij a zatřep ještě jednou dubem.“

Voják učinil tak a vyvrátil dub se všemi kořeny a odhodil ho z toho místa jako lehký kůl.

Zase zavedla jej ženská do hradu, ukázala mu všechny věci a vypravovala jemu, co a jak se s ní dělo. Pravila:

„Já jsem dcera králova. Jednoho dne vyjela jsem s komonstvem svým na procházku, a tu nás přepadli zdejší zbojníci samojedníci, zabili služebníky mé a jenom mne nechali na životě, když jsem jim slíbila, že chci až do smrti u nich zůstat. Ó jak bych já ti byla vděčna, kdybych se mohla tvou pomocí odtud vyvést.“

Pak jej vedla do sklepů a ukázala mu veliké bečky s penězi. On pak uviděl na stěně visící meč, který sebou v pošvě házel; spěšně vytáhl meč svůj a strčil ho do pošvy na stěně, z kteréž meč vyňal, a ten strčil do pošvy své, aniž ženská po sklepe chodící o tom zvěděla. Vtom cosi prasklo, ženská se ulekla a vzkřikla:

„Již jest zle! Již jdou samojedníci!“

Oba ruče spěchali ze sklepů vzhůru, ale přesvědčili se, že zbojníci ještě nejdou. Voják se jí ptal, co by to byl za meč ve sklepe, že se v pošvě pořád třepe. Ona mu pověděla, že meč ten má takovou moc, když ten, kdo ho má, řekne toli a toli hlav dolů, hned všechny hlavy na ránu spadnou. Ona pak bála se tím více, čím více se blížil čas, kdy zbojníci přicházeli domů. On pak řekl jí, že se pranic nebojí a že jich jistotně přemůže a ji vysvobodí.

Pak mu přinesla snídání a on se chutně najedl a napil. Králova dcera tázala se ho, kterak se míní bránit, zdali počká, až bude všech čtyřadvacet pohromadě, anebo-li se spustí do nich, jak po osmi domů se navrátí. On volil potýkati se s nimi tak, jak po osmi přicházejí.

Vtom bylo slyšet na nádvoří hluk náramný; králova dcera strachem vadla a pravila, že již prvních osm přichází. Voják postavil se na práh a zvolal hlasem velikým:

„Všech osm hlav dolů!“

A na ránu všech osm hlav spadlo. Králova dcera podivila se tomu, neboť nevěděla o tom, že měl u sebe ten meč ze sklepa. Za hodinu ohlašoval nový hluk příchod druhých osmi zbojníků. Voják opět vyšel jim naproti a zvolal hlasem hřmotným:

„Všech osm hlav dolů!“

A opět leželi všickni zbojníci bezhlaví na zemi.

Zase za hodinu mělo přijít posledních osm samojedníků, o kterých mu pravila dcera králova, že jest mezi nimi nejstarší zbojník a vůdce, jemuž ani střelená, ani tatáž neuškodí; toho že musí hledět odspodku poranit, jinak že ho nepřemůže.

Jakmile posledních osm přicházelo, zvolal voják, co hrdla měl:

„Všem hlavy dolů!“

Sedm jich padlo, osmý však ostal naživě a hned se dal do potyčky s ním. Boj byl veliký; a již vůdce padlých samojedníků přemáhal vojáka. Tu si vzpomněl, že musí odspodku sekat. To učinil, až ho dostal na zem, kde mu mečem svým hlavu stál a ji přes plot do zahrady přehodil. Králova dcera mu děkovala, že ji z moci těch strašných zbojníků vysvobodil; nyní že půjde domů, aby šel s ní a vzal si zlata a stříbra, co mu libo; i tento hrad že náleží jemu; nechat dělá, jak chce.

Voják však odpověděl:

„Kam půjdu? Má sestra je špatná osoba, takže se stydím mezi lidmi vykročit; pro mne jest všudy stejno, proto zůstanu nějaký čas zde.“

Králova dcera mu ještě jednou děkovala a pak odešla.

Voják byl milovníkem zbroje a honby, proto řekl, že půjde do lesa na zvěř; neboť v bečkách bylo jen samé maso z lidí, jež byli zbojníci pozabíjeli a jedli. Sestra jeho ostala doma a vařila oběd.

Tu šla na dvůr pro vodu ke studni, a utatá hlava volala ze zahrady na ni, aby jí té vody podala. Ona se ohlédala, aby zvěděla, kdo k ní mluví. Hlava stála na svém a opětně žádala vody. Sestra se bála, a jak tu vodu nesla, šustla ji přes plot na hlavu, která v tom okamžení přes plot přeskočila a s tělem se spojila,

takže vůdce zbojníků zase živ byl. Děkoval jí za vodu a pravil, aby se nebála, jenom bratra nenáviděného aby mu pomohla ze světa sprovodit. Sestra byla hned povolná v tom.

Zbojník dal jí radu tu:

„Udělej se nemocnou a řekni bratrovi, že se ti zdálo, že jenom maso z mladého vlka tě uzdraví; on půjde a zvěř ho roztrhá.“

Když se bratr z lovu navrátil, našel sestru v posteli, která se přetvařovala, jako by nebezpečně nemocna byla. I řekla k němu hlasem slabým:

„Roznemohla jsem se, bratříčku, a ve snách zdálo se mi, že jenom maso z mladého vlka pozdraví mne.“

Bratr odpověděl přívětivě:

„O to jest mi malá starost; mladých vlků běhá v okolí tomto dosti; přinesu ti jednoho.“

Odešel a pustil se do lesa; brzy stál v husté seči, kde zahlídl mladého vlka se starou vlčicí, která krotce a uctivě proti němu se postavila a pravila:

„Stůj, nestřílej, chybiš; co žádáš, pověz a dostaneš.“

On žádal od ní mladého vlka, kteréhož mu vlčice ochotně odevzdala a také ještě píšťaličku přidala. — On pak tuto přijal, uschoval, mladého vlka do hradu vedl a sestře oznámil, že potřebného léku již má.

Starý samojedník znovu radil jí, aby po bratru žádala mladého medvěda, mladý vlk že již přišel pozdě, ten že jí více nepomůže. Medvěd že jistotně nedostane, medvěd prý se nebojí střelené rány a roztrhá jej. Sestra poslechla rady samojedníkovy, aby zahubila bratra dobrého, a řekla jemu:

„Že jsem neměla mladého vlka hned, věil mi již nepomůže; ale zdálo se mi ve snách, že by mi maso z mladého medvěda pomohlo.“

Dobrý bratr řekl jí:

„I mladých medvědů jest v lesích hojnost; kdybys mi to byla hned řekla, mohl již tu býti; ale měj strpení, půjdu ti ruče pro něho.“

Odešel, a za chvíli našel rozsedlinu, v nížto sobě hověl mladý medvěd se starou medvědicí, která krotce a uctivě proti němu se postavila a pravila:

„Stůj, nestřílej, chybiš; co žádáš, pověz a dostaneš!“

On žádal po ní mladého medvěda, kterého mu medvědice ochotně odevzdala a také ještě píšťaličku přidala. On tuto přijal, uschoval, mladého medvěda do hradu vedl a sestře oznámil, že potřebného léku již má.

Starý samojedník nadouval se hněvem ukrutným, protože mu divoká zvěř neškodila, i řekl sestře:

„Bratr tvůj jest horší než já a než čert; divoká zvěř se ho bojí a neprotiví se jemu; ale žádej po něm mladého lva; když ho bude lovit, jistotně od lvice bude roztrhán.“

Sestra po třetí přetvářila se a řekla bratrovi:

„Ani mladý medvěd již více nepomůže mi; ale zdálo se mi, že by maso z mladého lva jistotně pomohlo mi.“

Bratra to již mrzelo, že dvakrát nadarmo si dal práci a že to hned na ránu neřekla; ale přece šel do lesa, nedlouho chodil a již zaslechl zpozdlí lvici

řvoucí, již po boku statně si vykračoval mladý lev. Voják ostal stát, namířil a chtěl střelit. Tu i lvice postavila se mu pokojně naproti a pravila vážnými slovy:

„Stůj, nestřílej, chybiš; co žádáš, pověz a dostaneš!“

On žádal od ní mladého lva, kteréhož mu lvice smutně sice, ale ochotně odevzdala a také ještě píšťaličku přidala řkouc:

„Hlasu píšťalek tvých poslechnou mladá zvířata a budou ti na pomoc, kdykoliv by se ti mělo zle vésti.“

On přijal ji, uschoval, mladého lva do hradu vedl a sestře oznámil, že potřebného léku již má.

Starý samojedník přišel k sestře vojákově a pravil:

„Není žádné pomoci, ty musíš hledět, bychom se jeho meče zmocnili; onť jest věru horší než ďábel, i lvice se ho bojí a ochotně mu přepouští mládě své. Řekni mu, že jsi již úplně zdráva, ale že máš o něj strach, aby neupadl do těžké nemoci, protože se musil se zbojníky a s divokou zvěří tak namáhati; že mu uděláš koupel, aby se umyl, občerstvil a posilnil. On oddělá meč svůj, a já přiskočím a vezmu mu ho.“

Nevděčná a nevěrná sestra zase chopila se rady samojedníkovy, aby zahubila bratra hodného. Vstala z lůžka svého a mluvila k němu:

„Bratříčku, již jsem zdráva a čerstvá; ale o tebe mám veliký strach, abys neupadl do nemoci po takovém namáhání se zbojníky a s divokou zvěří. Kdybys ty mi onemocněl a umřel, kam bych se já ubohá poděla? Připravila jsem ti koupel, nejlepších zelin jsem nasbírala a vodu ohřála; již je všecko hotovo; jdi a vykoupej se!“

Bratr uvěřil sestře své, odložil šaty a oddělával meč svůj, kterýž na holém těle opásaný měl, a položil ho vedle sebe. Sotvaže byl vkročil do koupele, přiskočil z vedlejší jizby starý samojedník, chytl meč a utekl. Voják ruče vylezl z koupele, oblékl se v šaty své, vytrhl mladý dub, jemuž korunu ulomil a odhodil, a s tlustým sochořem běžel za starým samojedníkem. Nastala půtka strašná: samojedník sekal mečem a voják bránil se mu sochořem. Druhou rukou vyndal píšťaličky a zapísknul. Mladý vlk, medvěd a lev sběhli se na pomoc, ale nikterak nemohli samojedníka přemoci; zvěř zůstala stát, samojedník utekl a jak mohl vojákovi se vyhýbal. Voják však tak dlouho stíhal jej, až mu meč zase odňal, když byl v hustém lese tvrdě usnul. Samojedník procitnul, sáhl po meči, ale již ho více neměl. Voják znovu pískl na zvěř, a počal nový boj; i začal do něj odspodku sekati, poranil ho, hlavu mu odťal — a tak se nepřítele svého navždy zprostil.

Potom šel do hradu, a vyhledav sestru svou, hněvivě pravil:

„Sestro, věil jsi mne již po druhé zradila. Tuť jsi nejšpatnější tvor zemský. Života jsem ti nedal, nebudu ti ho ani bráti; ale půjdu odtud, kam mne oči povedou; ty pak ostaneš sama v těchto pustých horách. Duše má jest velice zarmoucená z nevěrnosti tvé, a proto co živ budu, nebudu se holiti. Tebe však za dvojí zradu potrestati musím.“

Šel a vzal koně svého, zabil ho a dopola odřeného přivázal ho v lese ke stromu

silnému; sestru pak uvázal u druhého stromu tak, že jen stíží na koně dosáhnouti a kousek masa z něho urvati mohla, aby dlouho se trápila a hladem nezhylnula. Sám pak nabral si z beček ve sklepe peněz, co unést mohl, vzal zvířata s sebou a odešel z hor těch.

Přišel do města velikého, kdežto byly všechny domy černým sukrem potaženy. Zašel si do hospody a ptal se hospodského, co by to mělo znamenati. Hospodský odpověděl:

„Náš pan král má jedinou dceru na rodě; ta se mu před časem ztratila a tak rok se mu zase navrátila. Ale za městem v jeskyni zdržuje se drak, jemuž musí den co den panna z pořádku za stravu dávana býti. Tím způsobem zhynulo již tolik mladých děvic v městě našem, že se poddanstvo zprotivilo a úsilně žádalo, aby král také dceru svou draku vydal. Král musil přivolit a zejtra již povedou jedinou dceru jeho k drakovi, kterýž ji roztrhá a sežere, nenajde-li se nikdo, kdo by ji vysvobodil. — Kdyby se však někdo našel, coby ji zachránil, ten má dostati dceru jeho za manželku a s ní celé království!“

Voják rozkázal, aby hospodský zabil a upekl celé hovado; každému zvířeti dal z něho celou čtvrt a sám také se dobře najedl. Potom se dal zavésti tam, kde byla peleš žravého draka, že by také rád viděl dceru královu.

Celý zarostlý, jak byl, šel tam i se zvířaty svými, když se blížila hodina, v kterou měla kněžna býti přivedena. Veliký průvod vedl ji za malou chvíli v tu stranu, kde stála krásná kaple; všickni se tam s kněžnou ještě pomodlili... a odešli zpátky do města, kněžnu však tam samu ostavili.

Všechn lid se rozešel, jenom voják se zvířaty svými čekal pozdaleku a volal hlasem velikým:

„Draku šeredný, vstávej a vylez!“

Tu lezl drak z peleše své, a voják hned přiskočil a počal se s ním potýkati. Celou silou sekl ho mečem svým, takže hlava jako makovice na zem spadla. Ale nic platno, jednu hlavu drakovi srazil a sedm nových mu za ni narostlo. Voják však nedal se zastrašit a zvolal hlasem hřmotným:

„Všech sedm hlav dolů!“ a hned na ránu všech sedm hlav spadlo, a zvířata se dala také do draka a roztrhala ho na kusy. Voják šel a ze všech sedmi hlav vyřezal jazyky, které do papíru zamotal a u sebe uschoval.

Kněžna děkovala mu za osvobození své a vidouc, že on i zvířata jeho jsou velice upachtěni, vybídla jej, aby si lehli na trávníku a odpočinuli. Když tam pokojně leželi, sňala všechny zlaté řetězy své a zavěsila každému zvířeti jeden na krk; udatnému vojákovi pak dala svůj drahý prsten, sama mu ho na prst strčila a zaslíbila se mu, že nebude žádný jiný krom něho manželem jejím.

Jak tu všickni leželi a usnuli, přišel služebník králův, aby se podíval, zanechal-li drak jaké kostky z dcery jeho, aby je pochoval. On však k podivení svému viděl, že kněžna jest zdráva a že vedle zarostlého vojáka na trávníku spí; zvířata pak stála u nich na stráž, ale odespala též. A byla tak ospalá, že neviděla, kterak služebník vojáka zabil a všech sedm hlav z draka s sebou do zámku královského vzal.

Medvěd se první probudil a vzpamatoval; vida pak pána svého mrtvého, vy-

bídnul i vlka a lva, a všickni skokem pádili do hor, nasbírali zelin, přiběhli zpátky, obložili zelinami hlavu pánovu a vzkřísili ho zase k životu.

Mezitím procitla kněžna a vidouc, že vysvoboditel její mrtev jest, dala mu pěknou voničku do ruky a odešla k rodičům svým do zámku královského, kde služebník již rozhlásil a se zařikal, že on kněžnu vysvobodil a draka zahubil. Voják pak, když přišel k životu, pohrozil zvířatům, že měly špatnou stráž, a hned s nimi odešel a chodil po celý rok světem.

Po roce v ten samý den přišel zase do toho města, kteréž bylo červeným sukrem potaženo. I ptal se hospodského, co by to znamenalo. — Hospodský pravil:

„Dnes rok byla jediná dcera králova vedena drakovi za kořist, ale služebník králův draka zabil a dceru jeho od smrti vysvobodil; a proto měl ji dostati za manželku a s ní celé království. Dcera králova však přičila se tomu a pravila, že služebník ten ani draka nezhubil, ani ji nevysvobodil, že to byl cizí muž s třemi zvířaty. Služebník však ukázal na důkaz udatnosti své sedm hlav drakových a král mu uvěřil. Dcera pak vidouc, že pan otec na svém stojí, aby si vzala služebníka za manžela, vyžádala si jeden rok; nepřijde-li pravý vysvoboditel do dne do roka, že se stane jeho manželkou. Dnes jest onen výroční den, a proto má býti v zámku královská svatba.“

Zarostlý voják řekl hospodskému:

„Vsaďte se o sto kusů dukátů, že budu jísti z té polévky, z které ještě žádný z hostů svatebních nejedl!“

Hospodský se usmál a pravil:

„Kdybych měl těch sto dukátů, jak jich nemám, hned bych se vsadil; nebo kterak by mohl takový sprostý, zarostlý, špinavý, neohrabaný člověk jísti ze stolu královského?“

„Uvidíme,“ pravil voják, a hned napsal psaníčko a poslal vlka s ním do zámku řka:

„Ty jsi chytrý a silný, ty projdeš stráž, ačkoliv jest silnější než jindy; jdi ke kněžně a polož jí hlavu na klín; ona již bude věděť, co má dělat.“

Vlk prošel beze všech nesnází stráž, a přijda do večeřadla, vlezl pod stůl a položil hlavu svou kněžně na klín. Kněžna hned poznala vlka a řetěz svůj, lekla se a pomyslíla si:

„Kde je pán toho zvířete, a co je s ním?“

Přečetla psaníčko a rozkázala, aby se dalo zvířeti tomu do hrnce polévky, z které ještě žádný nejedl. Kuchař hned tak učinil a hrnc s polévkou uvázal na krk zvířeti, které ji pánu svému doneslo.

„Tu ji mám, pane hospodský! — Oč se vsadíte, že i pečeni se stolu královského dostanu, z které ještě žádný nejedl?“

Hospodský zase nechtěl tomu věřit. Voják napsal druhé psaníčko a dal ho medvědovi s těmi slovy:

„Ty jsi ještě silnější nad vlka; stráž budou již dvojnásobné, ale ty prorazíš je; jdi ke kněžně, polož jí hlavu svou na klín a ona již bude věděť, co má dělat.“

Medvěd poděsil příchodem svým stráž tak, že bez překážky došel do večeřadla. Vlezl pod stůl a položil hlavu svou kněžně na klín, která mu zase psa-

níčko odjela a hned rozkaz dala, aby kuchař přivázal medvědovi pečení, z které posud nikdo nejedl. — Medvěd odešel, ale král nevěděl, co by to bylo — jakou to má dcera jeho známost se zvířaty v horách. Ale přede všemi hosty netroufal si dcery své se ptáti.

Voják opět okázal hospodskému pečeň a řekl mu, aby se vsadil, že i vína ze sklepů královských dostane z takové bečky, která ještě nebyla načata. —

Hospodský již neměl chuti se vsaditi a voják napsal třetí psaníčko a poslal ho kněžně po lvovi. Strážé již byly ztrojnásobeny a strážníci chtěli mu příchod zabrániti. Lev pak zařval tak mocně, že jim zbraň z ruky popadala, a on pěkně až do večeřadla ke kněžně se dostal. Tato vzala od něho psaníčko a rozkázala sklepníkovi, aby mu dal vína z té bečky, která posud nebyla načata. Sklepník odešel, ale si pomyslí: cožpak ví lev, byla-li bečka napočata nebo nebyla-li? Načerpal vína z bečky již načaté a dal ho lvovi. Tento však nerázně hodil drahou nádobu s vínem na zem a celou ji roztřepal. Kněžna se rozhněvala a přísně rozkázala sklepníkovi, aby přinesl vína z bečky nenačaté. Sklepník ustrašený tak učinil, přivázal nádobku lvovi na krk, který odběhl k pánu svému.

Král nyní nemohl toto vydržet, vstal a přistoupil k dceři své a ptal se jí, co by to bylo s těmi zvířaty divokými. Ona odpověděla, že tato zvířata pomáhala přemoci draka vysvoboditeli pravému, který musí nedaleko býti; ona prý ta zvířata dobře zná i jejich zlaté řetězy, které jim tak rok vlastní rukou na krk zavěšovala. Vysvoboditeli svému pak že dala prsten a slib, že nikdo jiný nebude manželem jejím.

Král rychle poslal nejčerstvějšího běhouna svého za lvem, aby vyzvěděl, kde se jeho pán zdržuje, a aby ho přivedl ke královi.

Lev uháněl přímo přes ploty a bodláky a běhoun za ním s nebezpečností života. Jeho lehounké šaty byly celé pošukubány, když přišel do hospody. Tam uviděl, an si právě z nejlepšího vína královského, které lev přinesl, nalévá do skleničky člověk špatný, zarostlý, dvě léta neholený a všechna tři zvířata byla při něm. Běhoun celý udýchaný a polekaný zval ho, aby přišel ke královi. Voják pak pustil se hrubě na něho, nadal mu a vyhnal ho.

Král se ho ptal:

„Kde je ten člověk?“

Běhoun: „V hospodě U dřevěné kachny.“

Král: „Proč jsi ho hned sem nepřivedl, jakož jsem rozkázal tobě?“

Běhoun: „Zval jsem ho, aby přišel, ale on mne vyšpinil a vyhnal!“

Král: „Pod ztrátou života svého hned tam zase půjdeš a přivedeš ho!“

Běhoun: „Nejmilostivější králi a pane můj, raději volím života svého pozbyti, nežli bych ještě jednou se odvážil ku strašnému člověku!“

Voják zatím znovu se dohadoval s hospodským, že pro něj přijede královský kočár se šesti koňmi. — Hospodský s úsměvem pravil:

„Leda snad se šesti kocoury!“

A nežli ještě hádka jejich ukončena byla, zarachotil před hospodou kočár královský se šesti koňmi, zůstal stát a první komorník králův vyskočil a prosil

vojáka poníženě, aby ráčil s ním do zámku královského jeti. On vstal, sedl do kočáru a jel; zvířata hopky za kočárem také do zámku. Tam již byly pro něj zvláštní jizby přichystány; on se dal oholiť, umýť a přistrojit v šaty rytířské a byl slavně uveden mezi hosty do večeřadla.

Když se posadil mezi hosty, počala kněžna mluvit takto:

„Vzácní páni hosté! Jsem u veliké nesnázi a potřebuji rady vaší. Před rokem měla jsem zlatý zámek a zlatý klíč k němu, který jsem ztratila. Dala jsem si udělati klíč stříbrný; a když jsem ho již měla, zase našla jsem ztracený klíč zlatý. Dejte mi včil dobrou a moudrou radu, který z nich bych měla sobě podržet.“

Všichni povstali a jednohlasně radili, aby si podržela klíč zlatý, se zámkem zlatým a podle něho dělaný. — Kněžna pak pokračovala:

„Hle, tento pán jest ten zlatý klíč, můj pravý vysvoboditel, kterému jsem se zaslíbila a kterého jsem ztratila. Onen jest toliko klíč stříbrný, který se mi vtíral co vysvoboditel nepravý.“

Král se tázal po důkazích, jimiž by osvědčil, že skutečně jest pravým vysvoboditelem dcery jeho. Nastrojený voják vytáhl z kapsy papír se sedmi jazyky dračími a tázal se služebníka krále, který se za vysvoboditele vydával, a žádal od něho důkazův. Tento vytáhl oči, jež byl z hlav drakových vyloupl. I otázal se ho voják:

„Kde byli jazykové, když jsi k hlavám přišel?“

Služebník vyznal, že jazykův již více v hlavách nebylo.

Král hned odsoudil služebníka toho pro špatný podvod na železného koně, na kterém zaslouženou smrt svou nalezl.

Kněžna pak zradovala se velmi, že pravého vysvoboditele svého dostala za manžela.

Po hlučné a veselé svatbě teprv vzpomněla si mladá královna na sestru manžela svého, kterou byla na hradě zbojnickém poznala. I ptala se, je-li ještě živa a jak se jí daří. — Mladý král vypravoval manželce své, kterak jej byla dvakráte zradila a v nebezpečení smrti přivedla, zač on ji potrestal tak, že jest uvázána a toliko stíží kus masa z koně urvati může, aby hladem nezhylnula.

Královna ihned dala zavolati lékaře svého a ptala se ho, zdali by ještě při životě a při zdraví zachována býti mohla, jestli posud neumřela. — Lékař řekl, že by mlékem ženy kojící ještě při životě zachována býti mohla. Královna rychle dala zapráhnouti a lékař jel s králem do hor, kde sestra krále posud byla naživě, ale již počala mechem obrostati a z koně již tu byly toliko suché hnáty, které ona hladem hryzla. Odvázali ji a posadili do voza; nabrali též zlata a stříbra hojnost ze sklepů hradních a jeli do zámku královského.

Sestra krále se pěkně vyhojila a byla nadobro zdráva. Královna jí slíbila, že ostane až do smrti při dvoře královském a že bude toliko postel stláti. Ona však neměla žádné lásky k bratrovi a byla s tím nespokojena, že i komorné královny mají své slečny a služby, ona pak, sestra krále, že musí postel stláti.

Vymyslíla si novou pomstu a záhubu královi. Šla ke kováři a dala si udělat velkých udic, ježto prý jakési zvíře chodí jim na drubež a na to že chce ty

udice nastražit; aby prý byly brzy hotovy, a že si pro ně sama přijde. Šla pro ně sama a nastrojila je v posteli pod plachtou královou. Král, její bratr, si po obědě lehl, aby odpočinul, ale tu mu náhle zuby udic těch vletěly do boků, takže na ránu mrtev byl.

Věrná zvířata, vidouc pána svého mrtvého, zase hupky do hor pro zeliny, kterými mrtvolu jeho obložila, takže jej opět vzkřísila.

Potom si dal král sestru svou předvolati a pravil:

„Víš-li co, sestro, ty jsi mne již tolikrát zradila; ačkoliv jsem ti života nedal aniž ti ho bráti chci, přece spravedlnost žádá, abys byla potrestána.“

Potom rozkázal katům, aby ji přivázali k sloupu a tak dlouho zasypávali pískem, až by nekajícího ducha svého vypustila.

Nyní přišla i zvířata pořádek dělat s pánem svým. Mluvila takto:

„My jsme tak dlouho sloužila tobě věrně, proto včil prosíme, abys nám zaplatil!“

Král: „Copak žádáte po mně za svou službu věrnou?“

Zvířata: „Nežádáme nic jiného, než abys nám hlavy postínal.“

Král: „Kterak bych vám to mohl udělat za to, že jste mi byly v nebezpečnostvích na pomoc, že jste mne opatrovaly a k životu křísily?“

Zvířata: „Učiň nám tak, králi, sice by bylo s tebou i s námi zle!“

Král: „Inu když jinak nechcete, staniž se vůle vaše!“ Pak jim hlavy postínal, a hned proměnila se zvířata v krásné rytíře, kteří v ta zvířata zakleti byli; i drak zabítý byl král začarovaný, který nyní s třemi rytíři vysvobozený přišel ke královi, a všickni se mu poděkovali a pak se rozešli do svých zemí.

Král pak s milou královnou svou byl ještě mnoho roků živ, a poddaní ctili a velebili jich pro velikou spravedlnost a dobročinnost.

28. SILNÝ JURA

Byl jeden sedlák velmi bohatý a měl jediného syna, z něhož byl velice potěšen. Pověděl manželce své:

„Dobře mi to dítě chovej, aby bylo silné a kdysi nám na pomoc!“

Když synkovi sedm let pominulo, byl by pořád jedl a všechno projedl. Sotva se dočkali čtrnáctého léta, poslali ho do světa, aby si hledal službu.

Přišel k jednomu sedlákovi. Jenom selka byla doma. On ptal o službu. — Selka povídá:

„Dočkej, až hospodář přijde, ten tě jistě přijme!“

Dala mu pecen chleba — hned jí ho sjedl.

Hospodářovi, když přijel, hned se chasník líbil, že by mu byl dobrý. Ptal se ho, co bude chtět na rok služby. Chasník odpověděl:

„Nic nechci, nic, než co sním a proderu šaty.“

Hospodářové, jak se dozvěděli o tom, hned se k tomu sedlákovi sešli, aby se podívali, co to za pacholka, že za peníze sloužit nechce. — Pacholek zase pravil: „Já budu za to sloužit, co sjím a proderu, a jak od vás pryč půjdu, tři pohlavky vám dám.“

Sedlák na to svolit nechtěl, že mu dá peníze, aby mu ty pohlavky nedával. Ale sousedé mu povídali: „Jak chce, tak udělej, ty tři pohlavky přece udržíš!“

Tož na to svolil a pacholek ostal u něho na službě.

